

Що буде з біженцями з України? (останнє оновлення: 10 травень 2022 року)

Угорська асоціація мігрантів «Менедек» з тривогою спостерігає за розгортанням війни в Україні. Ми співчуваємо усім, хто зазнає страждання, страху та невизначеності і кому доведеться покинути свої домівки. У цій статті стисло пояснюється, на що можуть розраховувати люди, які біжать з України в Угорщину, відповідно до чинного законодавства.

1. Хто може отримати тимчасовий захист?

Перший угорський закон про притулок, який набув чинності в 1998 році, вже включав поняття тимчасового захисту, але уряд Угорщини ніколи не застосовував його з моменту прийняття закону. Правова база для тимчасового захисту в ЄС була створена через югославські війни з прийняттям Директиви Ради 2001/55/ЄС. Ці положення було включено в законодавство Угорщини як Закон про надання притулку LXXX від 2007 року.

Ця категорія надання притулку створена для випадків, коли до Угорщини/ЄС прибуває велика кількість людей через збройний конфлікт, громадянську війну або загальне, систематичне чи грубе порушення прав людини, і немає часу чи можливостей, щоб запровадити звичайну процедуру надання притулку, або це недоцільно (оскільки очевидно, від чого тікають люди). *Подібні ситуації вже траплялися в минулому, наприклад у 2015 році, але тоді і Угорщина, і ЄС вирішили не застосовувати правила тимчасового захисту.*

2. Як можуть застосовуватися правила тимчасового захисту?

- рада Європейського Союзу (нарада міністрів держав-членів) може прийняти рішення про застосування Директиви 2001/55/ЄС; у такому випадку кожна держава-член має надати тимчасовий захист шукачам притулку (крім Ірландії та Данії, які відмовилися від політики надання притулку/не приєдналися до політики ЄС); або
- угорський уряд може прийняти рішення про надання тимчасового захисту.

Цього разу першим почав діяти угорський уряд. Відповідна постанова 56/2022 (II.24.) опублікована в офіційному віснику Угорщини (Magyar Közlöny) 24 лютого. 4 березня Європейський Союз також ухвалив рішення про тимчасовий захист (Виконавчим рішенням Ради (ЄС) 2022/382), відповідно до якого держави-члени зобов'язані надавати тимчасовий захист. На виконання рішення ЄС уряд Угорщини опублікував постанову 86/2022 (III.7.), яка замінила попередню постанову уряду.

3. На кого поширюється тимчасовий захист?

На підставі постанови уряду 86/2022 (III.7.) тимчасовий захист поширюється на

- Громадян України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року,
- Громадян третіх країн (маються на увазі громадяни, які не є громадянами України та ЄС), які отримали міжнародний або еквівалентний захист і які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року,

- Сім'ї людей із зазначених вище категорій, які перебували в Україні до 24 лютого 2022 року (маються на увазі чоловік/дружина, діти та інші члени сім'ї, що перебувають на утриманні, які проживали під одним дахом).

Громадянам третіх країн, які легально перебували в Україні, але не можуть повернутися в країну походження, не надається тимчасовий захист в Угорщині, як це передбачено законодавством ЄС; у їхньому випадку імміграційне управління застосовує звичайні процедури. Проте законодавство ЄС вимагає від Угорщини надати їм хоч якийсь захист, якщо не на основі законодавства ЄС, то на основі угорського законодавства.

4. Скільки діятиме тимчасовий захист?

- Якщо захист надається державами-членами на підставі рішення ЄС, він діє щонайменше один рік (із можливістю продовження).
- Якщо захист надається Угорщиною на підставі рішення уряду, він діє протягом часу, зазначеного в настанові.

Постанова уряду 86/2022 (III.7.) діє до закінчення дії Закону I від 2021 року про боротьбу з пандемією коронавірусу, тобто до 1 червня 2022 року. Проте, відповідно до законодавства ЄС, тимчасовий захист має надаватися на один рік, тому уряд Угорщини повинен буде продовжити строк дії пропонованого тимчасового захисту.

5. Що передбачає тимчасовий захист? Які права мають люди, яким надано тимчасовий захист?

Люди, яким надано тимчасовий захист, мають право на:

- документ, що посвідчує особу;
- дозвіл на проживання (із зазначенням місця проживання);
- можуть працювати без дозволу на роботу (навіть особи, які звернулися за наданням тимчасового захисту)
- перебування в центрі прийому, та користування послугами центру протягом усього періоду тимчасового захисту;
- охорона здоров'я (доступні послуги, визначені законом)
- відшкодування витрат, пов'язаних із початковою та середньою освітою (включаючи витрати на проїзд);
- відшкодування витрат на проїзд (для цілей, пов'язаних з адміністративними процедурами, медичним обслуговуванням, інтеграційними послугами, пошуком роботи та поїздками, пов'язаними з працевлаштуванням);
- відшкодування витрат на переклад документів;
- фінансову підтримку для виїзду з Угорщини назавжди;
- безкоштовне навчання на курсах угорської мови (520 занять);
- місячну допомогу в розмірі 22 800 форинтів (приблизно 62 євро) для дорослих або 13 700 форинтів (приблизно 37 євро) для дітей; але для цього ви повинні з'явитися в державну службу й погодитися на роботу, яку вам там запропонують (якщо ви ще не знайшли роботу, доглядаєте за дитиною віком до 3 років або вам ще не виповнилося 18 років і ви навчаєтесь на денній формі навчання).

- таке саме право для дітей шкільного віку на відвідання школи, як і для угорських дітей (оскільки цей вид посвідки на проживання має бути чинним більше 3 місяців);
- діти осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, також можуть відвідувати дитячий садок або ясла.

Як у законодавстві Угорщини, так і в законодавстві ЄС пояснюється, що статус особи, яка отримала тимчасовий захист, не перешкоджає визнанню статусу біженця. Тому особи, які перебувають під тимчасовим захистом, можуть також подати заяву на отримання статусу біженця.

6. На що можуть розраховувати громадяни Угорщини, які біжать з України?

За останні кілька днів стало очевидним, що хоча угорські громадяни, які проживають в Україні, повинні мати ті самі права, що й громадяни, які проживають в Угорщині, вони не можуть скористатися тими самими медичними й соціальними послугами через угорське законодавство.

Після того, як кілька неурядових організацій, в тому числі асоціація «Менедек», спробували привернути увагу до цього факту, уряд вирішив, що громадяни Угорщини, які зараз біжать з України, повинні мати такі самі права, перелічені вище в розділі 5, за винятком випадків, коли вони мають кращі права як громадяни Угорщини (наприклад, їм не потрібно отримувати дозвіл, щоб влаштуватися на роботу). Це крок вперед, зокрема, в плані охорони здоров'я для таких громадян. Ви також можете звернутися в державну службу по місячну допомогу; але для цього ви повинні з'явитися в державну службу й погодитися на роботу, яку вам там запропонують (якщо ви ще не знайшли роботу, доглядаєте за дитиною віком до 3 років або вам ще не виповнилося 18 років і ви навчаєтесь на денній формі навчання).

7. Субсидії роботодавцям, які працевлаштовують людей, що біжать з України

Роботодавці, які надають роботу громадянам України чи особам з подвійним громадянством України та Угорщини, котрі прибули в Угорщину в період з 24 лютого 2022 року, принаймні на півставки чи у режимі неповного робочого дня (щонайменше 20 годин на тиждень), можуть подати в урядову установу заяву на отримання субсидій на покриття витрат на їх проживання та проїзд до місця роботи (за умови, що роботодавці забезпечують працівникам проїзд до місця роботи та належне житло, а також членам їх сімей, якщо ті перебувають в Угорщині). Заяву на отримання субсидії у деяких випадках можна подати і на громадян України, котрі прибули до Угорщини до 24 лютого 2022 року.

Асоціація «Менедек» має понад 25-річний досвід і готова надати допомогу всім, хто зараз прибуває з України або вже перебуває в Угорщині і не може повернутися в Україну.

